।। ଚତୁର୍ଥ ଦିନ ପାରାୟଣ ।।

।। ତ୍ରୟୋବିଂଶ ଅଧ୍ୟାୟ ।।

ଯୋଗ ଏବଂ ପିଆଜ, ଶ୍ୟାମାଙ୍କର ସର୍ପଦଂଶନରୁ ମୁକ୍ତି, ବିସୂଚିକା ନିବାରଣ ଓ ଗୁରୁ ଭକ୍ତିର କଠିନ ପରୀକ୍ଷା

ପ୍ରସ୍ତାବନା : ମନୁଷ୍ୟ ବସ୍ତୁତଃ ତ୍ରିଗୁଣଯୁକ୍ତ ଅର୍ଥାତ ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜ ଓ ତମଗୁଣର ସମାହାର ଅଟେ ଏବଂ ମାୟାର ପ୍ରଭାବରେ ସେ ନିଜକୁ ଶରୀର ବୋଲି ମନେ କରେ । ଦୈହିକ ଚେତନାର ଆବରଣ ଯୋଗୁ ତା ଭିତରେ ଏପରି ଏକ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଯାଏ ଯେ ସେ ହିଁ କର୍ତ୍ତା ଏବଂ ଭୋଗୀ। ଏପରି ଧାରଣାପୋଷଣ କରି ସେ ନିଜକୁ ଅନେକ କଷ୍ଟରେ ଛନ୍ଦିଦିଏ । ସେଥିରୁ ମୁକୁଳିବାର ବାଟ ତାକୁ ଜଣାପଡ଼େ ନାହିଁ । ସୁତରାଂ **ମୁକ୍ତିର ଏକମାତ୍ର ମାର୍ଗ ହେଉଛି ଗୁରୁଙ୍କ ଶ୍ରୀଚରଣରେ ଅଟଳ ପ୍ରେମ ଓ ଭକ୍ତି ।** ଏ ସଂସାରର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅଭିନେତା ଶ୍ରୀ ସାଇ ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରଦାନକରି ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ସ୍ୱରୂପରେ ରୂପାନ୍ତର କରୁଛନ୍ତି । ଏଥିଯୋଗୁ **ଶ୍ରୀ ସାଇଙ୍କୁ ଆମେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅବତାର ବୋଲି ବିବେଚନା କରୁଛୁ ।** କିନ୍ତୁ ସେ ସର୍ବଦା କହୁଥିଲେ ‘ମୁଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଦାସ ।” ଅବତାର ହୋଇ ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ କିଭଳି ଆଚରଣ କରିବା ଉଚିତ ତଥା ନିଜ ବର୍ଣ୍ଣର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କିପରି ନିର୍ବାହ କରିବା ବିଧେୟ ଲୋକସାଧାରଣଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସେ ତା’ର ଉଦାହରଣ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । ଯିଏ ସମସ୍ତ ଜଡ଼ ଏବଂ ଚେତନ ପଦାର୍ଥରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଦର୍ଶନ କରେ, ସିଏ ବିନମ୍ରତା ଲାଭ କରେ । କାହାକୁ ବି ସେ ଉପେକ୍ଷା କିମ୍ବା ଅନାଦର କରେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତ ପ୍ରାଣୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଭଗବତ୍

ଦର୍ଶନ କରେ । ଶ୍ରୀ ସାଇ ଏକଥା କେବେ କହିନଥିଲେ କି 'ମୁଁ ଅନଲ ହକ(ସୋଽହମ୍) ଅଟେ । ସେ ସର୍ବଦା କହୁଥିଲେ "ମୁଁ ତ ୟାଦେ ହକ(ଦାସୋଽହମ୍) ଅଟେ । 'ଆଲ୍ଲା ମାଲିକ' ସର୍ବଦା ତାଙ୍କର ଓଠରେ ବିରାଜମାନ କରୁଥିଲା । ଅନ୍ୟ ସନ୍ଥମାନଙ୍କ ସହିତ ଆମେ ପରିଚିତ ନୋହୁ କି ସେମାନେ କି ପ୍ରକାର ଆଚରଣ କରନ୍ତି ବା ଦିନଚର୍ଯ୍ୟା କରନ୍ତି ଆମକୁ ଜଣାନାହିଁ । ଈଶ୍ୱର କୃପାରୁ କେବଳ ଏତିକି ଜାଣିପାରିଛୁ ଯେ ଅଜ୍ଞାନ ଏବଂ ବନ୍ଧନରେ ଥିବା ଜୀବମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଧାର ନିମିତ୍ତ ସେମାନେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଶୁଭ କର୍ମର ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ ହିଁ ସନ୍ଥଙ୍କର କଥା ଓ ଲୀଳା ଶ୍ରବଣ କରିବାର ଆମର ଇଚ୍ଛା ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି । ଏବେ ଆମେ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଆସିବା ।

ଯୋଗ ଏବଂ ପିଆଜ : ଥରେ ଜଣେ ଯୋଗ ସାଧକ ନାନାସାହେବ ଚନ୍ଦୋରକରଙ୍କ ସହିତ ଶିରିଡ଼ି ଆସିଲେ । ପାତଞ୍ଜଳି ଯୋଗସୂତ୍ର ତଥା ଯୋଗଶାସ୍ତ୍ରର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥମାନ ସେ ଯଦିଓ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିଲେ, ତେବେ ବ୍ୟାବହାରିକ ଅନୁଭବରୁ ବଞ୍ଚିତ ଥିଲେ । ମନ ଏକାଗ୍ର ହୋଇନପାରିବାରୁ ସେ ଅଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମାଧି ଧାରଣ କରିପାରୁନଥିଲେ । ଯଦି ସାଇବାବାଙ୍କ କୃପା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଯାଏ, ତାହେଲେ ତାଙ୍କଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ସମୟ ସମାଧି ଲାଭ କରିବାର ଜ୍ଞାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଅନ୍ତା । ଏହିକଥା ମନରେ ବିଚାର କରି ସେ ଶିରିଡ଼ି ଆସିଲେ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ମସଜିଦ୍‌ରେ ପ୍ରବେଶକଲେ, ବାବାଙ୍କୁ ପିଆଜ ସହିତ ରୁଟି ଖାଉଥିବାର ଦେଖି ତାଙ୍କ ମନରେ ଭାବନା ଆସିଲା କି କଞ୍ଚା ପିଆଜ ସହିତ ଶୁଖିଲା ରୁଟି ଖାଉଥିବା ଏହି ବ୍ୟକ୍ତି ମୋର ସମସ୍ୟାର କିପରି ସମାଧାନ କରିବେ ? ଅନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟି ବଳରେ ବାବା ତୁରନ୍ତ ତାଙ୍କର ମନକଥା ଜାଣିନେଇ ନାନାସାହେବଙ୍କୁ କହିଲେ 'ନାନା ! ଯାହାର ପିଆଜ ହଜମ କରିବାର ଶକ୍ତି ଥିବ, ସେ ହିଁ ତାକୁ ଖାଇବ, ଅନ୍ୟ କେହି ନୁହେଁ । ଏହି ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟରେ ଯୋଗୀଜଣକ ବିସ୍ମିତ ହୋଇ ସାଇଚରଣରେ ନିଜକୁ ସମର୍ପଣ କରିଦେଲେ । ଶୁଦ୍ଧ ଏବଂ ନିଷ୍କପଟ ଭାବରେ ସେ ନିଜର ସମସ୍ୟା ବାବାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପନକରି ତା'ର ସମାଧାନ କରିବାକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ଏବଂ ବାବାଙ୍କଠାରୁ ଉଦି ପ୍ରସାଦ ଗ୍ରହଣ କରି ଆନନ୍ଦ ମନରେ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କଲେ ।

ସର୍ପଦଂଶନରୁ ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ମୁକ୍ତି : ଏହି କଥା ଆରମ୍ଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ହେମାଡପନ୍ତ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଜୀବକୁ ପାଳିତ ଶୁଆ ସହ ତୁଳନା କରାଯାଇପାରେ, କାରଣ ଉଭୟେ ବନ୍ଧନଗ୍ରସ୍ତ । ଜଣେ ଶରୀରରେ ତ ଆଉ ଜଣେ ପଞ୍ଜୁରୀ ମଧ୍ୟରେ । ଉଭୟ ସେମାନଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥାକୁ ଶ୍ରେୟସ୍କର ମନେ କରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ହରିକୃପାରୁ ଯଦି କୌଣସି ଉତ୍ତମ ଗୁରୁ ମିଳିଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ସିଏ ତାଙ୍କର ଜ୍ଞାନଚକ୍ଷୁ ଉନ୍ମୀଳନ କରି ବନ୍ଧନ ମୁକ୍ତ କରିଦିଅନ୍ତି ତାହେଲେ ତା'ର ଚେତନାସ୍ତର ଉନ୍ନତ ହୁଏ ଯାହା ତୁଳନାରେ ପୂର୍ବର ବନ୍ଧନଗ୍ରସ୍ତ ଓ ସୀମିତ ଜୀବନ କିଛି ନଥିଲା ।

ଗତ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଶ୍ରୀ ମିରିକରଙ୍କ ଉପରେ ଆଗତ ସଂକଟର ପୂର୍ବସୂଚନା ଦେଇ ବାବା ତାଙ୍କୁ କିପରି ରକ୍ଷାକଲେ ତାହାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ପାଠକବନ୍ଧୁମାନେ ଏବେ ଅନୁରୂପ ଆଉ ଏକ କଥା ଶୁଣନ୍ତୁ । ଥରେ ଗୋଟିଏ ବିଷଧର ସର୍ପ ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ହାତରେ ଦଂଶନ କଲା । ସମଗ୍ର ଶରୀରରେ ବିଷ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯିବାରୁ ସେ ଭୀଷଣ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅନୁଭବ କରି କାନ୍ଦିବାକୁ ଲାଗିଲେ କି ଏବେ ହୁଏତ ତାଙ୍କର ଶେଷ ସମୟ ଆସିଗଲା । ତାଙ୍କର ଇଷ୍ଟ ବନ୍ଧୁ ତାଙ୍କୁ ବିଠୋବା ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖକୁ ନେଇଯିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ, ଯେଉଁଠାରେ ଏହି ପ୍ରକାର ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଚିକିତ୍ସା ହେଉଥିଲା; କିନ୍ତୁ ଶ୍ୟାମା ମସଜିଦ୍ ଆଡ଼କୁ ଦୌଡ଼ିଲେ ନିଜର ବିଠୋବା ଶ୍ରୀ ସାଇବାବାଙ୍କ ପାଖକୁ । ଯେତେବେଳେ ବାବା ତାଙ୍କୁ ଦୂରରୁ ଆସୁଥିବା ଦେଖିଲେ, ଚିତ୍କାର କରି ତିରସ୍କାର ଓ ଭର୍ତ୍ସନା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କ୍ରୋଧିତ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ 'ଆରେ ପାପୀ କୃତଘ୍ନ ବମ୍ମନ(ଉକ୍ତ ସାପ ବିଗତ ଜନ୍ମରେ ବାମନ ଥଲା) ଉପରକୁ ଚଢ଼ନା । ସାବଧାନ, ଯଦି ଏପରି କରିବୁ ।' ପୁଣି ଗର୍ଜନ କରି କହିଲେ ଓହ୍ଲାଇଯା, ଦୂରକୁ ଚାଲିଯା', ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇଯା ।' ଶ୍ରୀ ସାଇବାବାଙ୍କୁ ଏହି ପ୍ରକାର କ୍ରୋଧିତାବସ୍ଥାରେ ଦେଖି ଶ୍ୟାମା ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ ପଡ଼ିଗଲେ ଏବଂ ନିରାଶ ହୋଇ ଭାବିବାକୁ ଲାଗିଲେ କି କେବଳ ମସଜିଦ୍ ହିଁ ତ ମୋର ଆଶ୍ରୟ ଏବଂ ସାଇବାବା ଅସହାୟମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରୟଦାତା ଅଟନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ପ୍ରକାର ବ୍ୟବହାର କରି ମୋତେ ତଡ଼ିଦେବେ, ମୁଁ ଆଉ କାହାର ଶରଣରେ ଯିବି ? ସେ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ଆଶା ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଏବଂ ହତାଶ ହୋଇ ବସିପଡ଼ିଲେ । କିଛି ସମୟ ପରେ ବାବା ଯେତେବେଳେ ପୂର୍ବବତ ଶାନ୍ତ ହେଲେ ଶ୍ୟାମା ଉପରକୁ ଆସି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଲେ । ବାବା କହିଲେ 'ଡର ନାହିଁ । ତିଳେ ମାତ୍ର ଚିନ୍ତା କର ନାହିଁ । ଦୟାଳୁ ଫକିର ଅବଶ୍ୟ ତୁମର ରକ୍ଷା କରିବ । ଘରକୁ ଯାଇ ଶାନ୍ତିରେ ବସ ଏବଂ ବାହାରକୁ ଯାଅ ନାହିଁ । ମୋ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରି ନିର୍ଭୟ ହୋଇ ଚିନ୍ତା ଛାଡ଼ି ଦିଅ ।' ତାଙ୍କୁ ଘରକୁ ପଠାଇଦେବା ପରେ ତାତ୍ୟା ପାଟିଲ ଏବଂ କାକାସାହେବ ଦୀକ୍ଷିତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାବା ଖବର ପଠାଇଲେ ଯେ ସେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା ଭୋଜନ କରିବ, ଘରେ ବୁଲାଚଲା କରିବ, ତେବେ ତଳେ ଗଡ଼ିବ ନାହିଁ କି ଶୋଇବ ନାହିଁ । ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ ଯେ ଆଦେଶର ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପାଳନ କରାଗଲା ଏବଂ କିଛି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ହୋଇଗଲେ । ଏହି ବିଷୟରେ କେବଳ ଏହି କଥା ସ୍ମରଣଯୋଗ୍ୟ ଯେ ବାବାଙ୍କର ବାକ୍ୟ (ଓହ୍ଲାଇଯା, ଦୂରକୁ ଚାଲିଯା, ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇଯା) ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କୁହାଯାଇନଥିଲା, ବରଂ ସେହି ସାପ ଏବଂ ତାର ବିଷକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି ଏହି ଆଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା । (ଅର୍ଥାତ ଶ୍ୟାମାଙ୍କ ଶରୀରରେ ବିଷ ପ୍ରସାରିତ ନହେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା) ଅନ୍ୟ ମନ୍ତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ରର ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ଭଳି ବାବା କୌଣସି ମନ୍ତ୍ର ବା ମନ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ଅକ୍ଷତ ବା ଜଳ ଆଦିର ପ୍ରୟୋଗ କରିନଥିଲେ ।

ଏହି କଥା ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକାର ଅନ୍ୟ କଥାସବୁ ଶୁଣି ସାଇବାବାଙ୍କ ଚରଣରେ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଯିବ ଯେ ଯଦି ମାୟାଯୁକ୍ତ ସଂସାର ପାର କରିବାକୁ ହେବ, ତାହେଲେ ଶ୍ରୀ ସାଇଚରଣ ବିନା ଅନ୍ୟ ଗତି ନାହିଁ ।

ମହାମାରୀ(ବିସୂଚିକା) : ଥରେ ଶିରିଡ଼ି ଗ୍ରାମରେ ବିସୂଚିକା ରୋଗ ବ୍ୟାପିଲା । ଲୋକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୋକୁଆଭୟ ଖେଳିଗଲା । ପଡ଼ୋଶୀ ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ଛିନ୍ନ ହୋଇଗଲା । ଏହାପରେ ଗ୍ରାମର ପଞ୍ଚାୟତ ବସି ଦୁଇଟି ଆଦେଶ ଜାରି କଲେ । ପ୍ରଥମ: କୌଣସି କାଠ ବୋଝେଇ ଗାଡ଼ି ଗାଁ ଭିତରକୁ ଆସିବାକୁ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟ : କୌଣସି ଛେଳିକୁ ବଳି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ଏହି ଆଦେଶ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୁଖିଆ ଏବଂ ପଞ୍ଚାୟତ ଦ୍ୱାରା ଦଣ୍ଡ ଦିଆଯିବ ବୋଲି ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେଲା । ବାବା ତ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ଏସବୁ କେବଳ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ, ତେଣୁ ପଞ୍ଚାୟତର ଆଦେଶକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଲେ ନାହିଁ । ଏହି ସମୟରେ ଏକ କାଠ ବୋଝେଇ ଗାଡ଼ି ଗାଁ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କଲା । ସମସ୍ତେ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ ଗାଁରେ କାଠର ଅଭାବ ରହିଛି, ତଥାପି ଲୋକେ ସେହି ଗାଡ଼ିବାଲାକୁ ଘଉଡ଼ାଇବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏହି ଖବର କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବାବାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଗଲା । ବାବା ସ୍ୱୟଂ ସେଠାକୁ ଗଲେ ଏବଂ ଗାଡ଼ିଚାଳକକୁ ମସଜିଦ୍‌କୁ ଗାଡ଼ି ନେଇଯିବାକୁ କହିଲେ । ବାବାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପାଟି ଖୋଲିବାର ସାହସ କେହି କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ ଧୁନି ପାଇଁ କାଠ ନିତାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ସେହି କାଠ ବାବା ଧୁନି ଘରକୁ ନେଇଗଲେ । ଜଣେ ମହାନ୍ ଅଗ୍ନିହୋତ୍ର ସଦୃଶ ଜୀବନସାରା ସେ ଧୁନିକୁ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ କରି ରଖିଥିଲେ ।

ବାବାଙ୍କର ଗୃହ ଅର୍ଥାତ ମସଜିଦ୍ ସର୍ବଦା ଖୋଲା ରହୁଥିଲା । ତାଲା, ଚାବିର ସେଠାରେ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା । ଗ୍ରାମର ଗରିବ ଲୋକ ସେମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଏଠାରୁ କାଠ ନେଉଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ବାବା କେବେ ଆପତ୍ତି କରୁନଥିଲେ । ବାବା ତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସହିତ ଓତପ୍ରୋତ ଭାବରେ ଦେଖୁଥିଲେ, ତେଣୁ କାହାପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଘୃଣା ବା ଶତ୍ରୁତା ଭାବ ନଥିଲା । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାସକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ସାଧାରଣ ଗୃହସ୍ଥର ଉଦାହରଣ ଲୋକଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ।

ଗୁରୁଭକ୍ତିର କଠିନ ପରୀକ୍ଷା : ଏବେ ଦେଖନ୍ତୁ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଦେଶର ଦଶା ମଧ୍ୟ ବାବା କ'ଣ କଲେ । ସେହି ଆଦେଶ ଲାଗୁ ହୋଇଥିବା ସମୟରେ କେହି ଜଣେ ଗୋଟିଏ ଛେଳି ବଳି ଦେବା ପାଇଁ ମସଜିଦ୍‌କୁ ଆଣିଲେ । ଛେଳିଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବଳ, ବୃଦ୍ଧ ଏବଂ ମୁମୂର୍ଷୁ ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲା । ସେହି ସମୟରେ ମାଲେଗାଓଁର ଫକିର ପୀର ମହମ୍ମଦ ଓରଫ ବଡ଼େ ବାବା ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ବାବା ତାଙ୍କୁ ଛେଳି କାଟି ବଳି ଚଢ଼ାଇବାକୁ କହିଲେ । ବାବା ବଡ଼େବାବାଙ୍କର ଖୁବ୍ ଆଦର କରୁଥିଲେ ।

ଏଥିଯୋଗୁ ସେ ସର୍ବଦା ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଡାହାଣ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ବସାଉଥିଲେ । ପ୍ରଥମେ ସେ ଚିଲମ୍ ଟାଣିବାପରେ ବାବାଙ୍କୁ ଦେଉଥିଲେ,ଏହାପରେ ଅନ୍ୟ ଭକ୍ତଙ୍କୁ । ଯେତେବେଳେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ପରଶାଯାଉଥିଲା, ବାବା ବଡ଼େବାବାଙ୍କୁ ଆଦର ସହକାରେ ଡାକି ତାଙ୍କର ଡାହାଣରେ ବସାଉଥିଲେ ଏବଂ ଏକାଠି ମିଶି ଭୋଜନ କରୁଥିଲେ । ବାବାଙ୍କ ପାଖରେ ଯାହା ଦକ୍ଷିଣା ଠୁଳ ହେଉଥିଲା, ସେଥିରୁ ୫୦ ଟଙ୍କା ପ୍ରତିଦିନ ବଡ଼େବାବାଙ୍କୁ ଦେଉଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ସେ ଫେରୁଥିଲେ ବାବା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ସହିତ ଶହେ ପାଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏତେ ଆଦର କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯେତେବେଳେ ବାବା ତାଙ୍କୁ ଛେଳି ବଳିଦେବା ପାଇଁ କହିଲେ, ସେ ତାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିଲେ ଯେ ବଳି ଚଢ଼ାଇବା ଅନୁଚିତ । ତାପରେ ବାବା ଶ୍ୟାମାଙ୍କୁ ବଳିଦେବା ପାଇଁ କହିଲେ । ସେ ରାଧାକୃଷ୍ଣମାଈଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ଛୁରି ଆଣିଲେ ଏବଂ ବାବାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖିଲେ । ରାଧାକୃଷ୍ଣମାଈ ଯେତେବେଳେ ଛୁରି ଆଣିବାର କାରଣ ଜାଣିଗଲେ ତୁରନ୍ତ ଛୁରି ନେଇଆସିବା ପାଇଁ ଖବର ପଠାଇଲେ । ଏହାପରେ ଶ୍ୟାମା ଆଉ ଗୋଟିଏ ଛୁରି ଆଣିବା ପାଇଁ ଗଲେ, କିନ୍ତୁ ବହୁ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଫେରିଲେ ନାହିଁ । ଏବେ କାକାସାହେବ ଦୀକ୍ଷିତଙ୍କ ପାଳି ଆସିଲା । ସେ ତ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ପରି ସ୍ୱଚ୍ଛ ଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ କଷଟି ପଥରରେ ଘଷିବା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ବାବା ତାଙ୍କୁ ଛୁରି ନେଇ ବଳିଦେବାକୁ କହିଲେ । ସାଠେୱାଡ଼ାରୁ ସେ ଗୋଟିଏ ଛୁରି ଆଣିଲେ ଏବଂ ବାବାଙ୍କ ଆଦେଶ ମିଳିବା ମାତ୍ରେ ବଳି ପକାଇବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହୋଇଗଲେ । ପବିତ୍ର ବ୍ରାହ୍ମଣ ବଂଶରେ ସେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଜୀବନରେ ବଳିକୃତ୍ୟ ଜାଣିନଥିଲେ । ହିଂସାର ସେ ପକ୍ଷପାତୀ ନଥିଲେ ତଥାପି ବଳିଦେବାପାଇଁ ଉଦ୍ୟତ ହୋଇଗଲେ । ଦେଖଣାହାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ଯେ ବଡ଼େ ବାବା ଯବନ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ବଳି ଦେବାକୁ ସହମତ ହେଲେନାହିଁ ଏବଂ ଇଏ ସନାତନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ବଳି ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛନ୍ତି । ଧୋତିକୁ ଭଲ ଭାବରେ ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ହାତରେ ଛୁରି ଧରି ବାବାଙ୍କର ଅନ୍ତିମ ଆଦେଶକୁ ସେ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କଲେ । ବାବା କହିଲେ 'କ'ଣ ଭାବୁଛ ? ଚୋଟ ପକାଅ ।" ହାତ ଉଠାଇ ସେ ଚୋଟ ପକାଇବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ବାବା ତାଙ୍କୁ ରୋକି କହିଲେ 'ରହ, ତୁମେ କେଡ଼େ ଦୁଷ୍ଟ ? ବ୍ରାହ୍ମଣ ହୋଇ ବଳି ଦେବାକୁ ବାହାରିଛ ?' ବିସ୍ମୟାଭିଭୂତ ନୟନରେ କାକାସାହେବ ଛୁରିଟିକୁ ତଳେ ରଖିଦେଲେ ଏବଂ କହିଲେ 'ପ୍ରଭୁ, ଆପଣଙ୍କର ଆଦେଶ ଆମପାଇଁ ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ । ଅନ୍ୟ କଥାରୁ କ'ଣ ମିଳିବ ? ଆମେ ତ ସର୍ବଦା ଆପଣଙ୍କର ସ୍ମରଣ କରୁଛୁ ଏବଂ ଦିନରାତି ଆପଣଙ୍କର ହିଁ ଆଦେଶ ପାଳନ କରୁଛୁ । ବଳି ଦେବା ଉଚିତ କି ଅନୁଚିତ–ଏକଥା ଆମେ ବିଚାର କରିବାର ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ କି ଏହାର କାରଣ ମଧ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ଚାହୁଁନା । ନିଃସଂକୋଚ ଭାବରେ ଗୁରୁଙ୍କ ଆଦେଶ ପାଳନ କରିବା ଆମର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଓ ଧର୍ମ । ଏହାପରେ

ବାବା କାକାସାହେବଙ୍କୁ କହିଲେ ' ମୁଁ ସ୍ୱୟଂ ବଳି ଚଢ଼ାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବି ।' ତାପରେ ସ୍ଥିର ହେଲା ଫକିରମାନେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିବା ତାକ୍ୟା ନାମକ ସ୍ଥାନକୁ ନିଆଯାଇ ସେଠାରେ ବଳି ଦିଆଯିବ । ଯେତେବେଳେ ଛେଳିଟିକୁ ସେଠାକୁ ନିଆଯାଉଥିଲା, ବାଟରେ ତାର ପ୍ରାଣବାୟୁ ଉଡ଼ିଗଲା ।

ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ପ୍ରକାର ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ହେମାଡପନ୍ତ ଏହି ଅଧ୍ୟାୟ ସମାପ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ଭକ୍ତ ତିନିପ୍ରକାର ଅଛନ୍ତି (୧)ଉତ୍ତମ (୨)ମଧ୍ୟମ (୩) ସାଧାରଣ । ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ଭକ୍ତ-ଯିଏ ଗୁରୁଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ଜାଣି ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ମନେ କରି ସେବା କରନ୍ତି । ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ଭକ୍ତ-ଯିଏ ଗୁରୁଙ୍କର ଆଦେଶ ମିଳିବା ମାତ୍ରେ ତୁରନ୍ତ ତାହାର ପାଳନ କରନ୍ତି । ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀର ଭକ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି ଯିଏ ଗୁରୁଙ୍କ ଆଦେଶ ସର୍ବଦା ଟାଳି ପ୍ରତି ସ୍ତରରେ ତ୍ରୁଟି କରିବସନ୍ତି । ଭକ୍ତଗଣ ଯଦି ନିଜର ଜାଗ୍ରତ ବୁଦ୍ଧି ଏବଂ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧାରଣ କରି ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ପୋଷଣ କରନ୍ତି ତାହେଲେ ସେମାନଙ୍କର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବେଶୀ ଦୂର ନୁହେଁ । ନିଃଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ, ହଟଯୋଗ ବା ଅନ୍ୟ କଠିନ ସାଧନାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ଶିଷ୍ୟ ପାଖରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଗୁଣର ବିକାଶ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ଅଗ୍ରିମ ଉପଦେଶ ନିମନ୍ତେ ଭୂମିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବ, ସେତେବେଳେ ଗୁରୁ ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରକଟ ହୋଇ ତାହାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଅଭିମୁଖେ ନେଇଯିବେ । ଆସନ୍ତା ଅଧ୍ୟାୟରେ ବାବାଙ୍କର ମନୋଜ୍ଞ ହାସ୍ୟ ବିନୋଦ ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା ।

ଶ୍ରୀ ସଦ୍‌ଗୁରୁ ସାଇନାଥାର୍ପଣମସ୍ତୁ । ଶୁଭଂ ଭବତୁ ।।